

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1 Quæ paßionum genera Christus sustinuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

redundauit, nihil nunc dicendum est, tum quod D. A. Thom. tribus sequentibus quæstionibus de hac re latissimè disputat; tum quod in superiori tomo satis à nobis explicata sunt, ut ibi annotauimus. Quid vero hæc passio sit, ex ipso nomine constat, & ex ijs, quæ in citato loco de tristitia, & dolore dicta sunt, & in sequenti sectione amplius explicabitur: igitur duo tantum in genere explicanda supersunt: quæ nimirum fuerint, & quam graues hæc Christi passionibus.

SECTIO I.

Quæ passionum genera Christus sustinuerit.

Hæretici huius temporis non contenti ijs passionibus & doloribus, qui in Scriptura de Christo referuntur, dicunt ipsum pertulisse inferni cruciatum, & dolores. Quod non solum affirmant de anima Christi post mortem (qua de re postea agemus) sed etiam de Christo viuente in hac mortali vita, præsertim eo tempore, quo passus dicitur, scilicet ab illa hora, qua in orto orauit vsq; ad crucem. Cum autem hi hæretici cruciatum, & dolores inferni nominant, non intelligunt dolorem ex combustione ignis prouenientem, quam vocamus *pœnam sensus*, sed intelligunt *pœnam damni*, seu quandam participationem eius, quæ consistit in interna quadam, ac vehementi anxietate, atq; tristitia, quam dicunt Christum habuisse, eo quod sentiret Deum sibi iratum, seq; ita ab ipso derelictum, ut vehemētissime timeret, ne à morte absorberetur, ac perpetuo à Deo alienatus maneret. Huius blasphemiae primus assertor, & inuentor fuit Calvinus, quæ Brentius, Melancthon, & alij sequuti sunt (ut refert Robertus Bellarminus lib. 4. de Christo cap. 8.) Sed in hoc errore quam plures hæreses & blasphemiae continentur. Primo, quod Christus in passione sua ita senserit Deum sibi iratum, ut de propria salute dubitauerit, quod repugnat & cum vera Christi diuinitate, & cum perpetua beatitudine animæ eius, & cum summa innocentia, ac perfecta scientia, qua & se immunem omni culpa cognoscebat, & diuinam iustitiam non ignorabat, quæ neminem sine propria culpa perpetuo damnat. Deniq; pugnat cum verbis ipsiusmet Christi: qui in orto discipulis dixit. *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma*, Et Petro, *Au putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebis mihi modo plusquam duodecim legiones Angelorum?* Nunquid hæc verba sunt hominis sentientis sibi Deum iratum? Postea vero dixit principi sacerdotum. *Amodo videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus caeli.* Sunt ne hæc verba hominis de sua salute dubitantis? Deinde in cruce dixit latroni, *Hodie mecum eris in paradiso*: non ergo formidabat de sua salute, qui etiam alteri, & quidem maximo peccatori, salutem pollicebatur. Quod argumentum notauit Hilarius lib. 10. de Trinit. ut hunc errorem, antequam natus esset, confutaret. Præterea Ioan. cap. 18. sic inquit. *Lege uis agnoscens omnia, quæ ventura erant super se processit, &c.* non ergo accessit Christus ad passionem ignorans quid sibi euenturum esset, atq; adeo nec de salute sua dubitans: quin potius sæpe antea ipse prædixerat. *Filius hominis tradetur ad flagellandum, & crucifigendum & tertia die resurget.* Ac denique discessurus ex hac vita, dixit ad Patrem, *In manus tuas Domine, commendo spiritum meum.*

Secundus error horum hæreticorum est, quod Christo attribuit vel desperationem, vel certe motum desperationis, & verba inordinate prolata, quibus illum desperationis motum expressit. Quod est hæreticum, ut constat ex dictis in priori tomo disp. 33. sect. 1. & 34. sect. 2.

Tertio errant hi hæretici, quoniam non putant ad redemptionem nostram suscepisse dolores, passionem, & mortem, quæ Scriptura de Christo refert. Quod etiam est hæreticum, nam Scriptura sacra non tribuit nostram redemptionem, nisi sanguini, & mor-

ti Christi ad Rom. 5. ad Colof. 1. & sæpe alias. *Rom. 5. Colof. 1. Ephes. 1.*

Quarto denique errant, qui sine ullo fundamentum confingunt huiusmodi genus doloris & anxietatis in Christo. Quia neque in Scriptura fundamentum habet, neque perfectioni, & excellentiæ Christi consonat, quia huiusmodi pœnæ genus coniunctum est vel cum culpa, vel cum magna ignorantia: nec denique ad nostram utilitatem confert. Quia neque ad exemplum, cum non deceat, neque expedit nos huiusmodi actiones imitari, neque etiam ad nostram redemptionem, quia alia passiones, quæ in Euangelio narrantur, satis, superque fuerunt ad satisfaciendum pro nobis. Non immorabor autem in referendis ac dissoluendis argumentis, quibus hi hæretici nituntur: tum quod in eis nihil difficultatis sit, ut videre est in Bellarmino supra: tum etiam, quia (si aliquid in ea re potest esse utilitatis) traditum est à nobis priori tomo locis nuper citatis.

Dicendum est ergo primo, Christum Dominum suscepisse tantum eas passiones humanas, quas naturali modo ab hominibus tolerare poterat. Non assero, passum esse omnes passiones huiusmodi, quæ possibiles sunt. Neque enim fuit igne cōbustus, neq; ense occisus, neque membra eius fracta sunt, ossaue confracta, quæ omnia, & infinita familia vnus homo ab alijs pati potest, sed assero, quidquid Christus passus est, contineri sub hoc passionis modo. Quod ita declaro, quia non est fingendum Deum per se ipsum exagitasse Christum, aut speciali modo, vel miraculoso fuisse operatum, ut Christus inuitatas aliquas passiones sustineret, id enim alienum est à Dei benignitate, neque fundamentum ullum habet in Scripturis, aut traditione aliqua. Quod enim Isai. 53. dicitur, *Christus percussus à Deo, & humiliatus*, de morte, ac flagellis eius à Hieronymo & omnibus expositioribus, & permisiue intelligitur, sicut ad Rom. 8. dicitur. *Proprio filio suo non pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit illum.* Rursus non est etiam fingendum Deum permisisse dæmoni, ut per se ipsum illum torqueret suo arbitrio, & voluntate. Quia quāquam hoc per se indecens non esset, neque alienum à charitate Christi, si nobis esset necessarium (nam qui permittit se tentari, & in montem ferri à dæmone, permittit etiam posset, se torquere: & dolorem ab eodem pati, & qui passus est à membris dæmonis, potuisset etiam permittit se ab eodem dæmone immediate torqueri, ut alias argumentatur Gregor. ho. 16. in Euangelia) nihilominus tamen asserendum non est, ita factum fuisse, quia neq; nobis est necessariū, nec id legitimus, aut nobis est traditum: sed solum permittum esse dæmoni, ut per malos homines Christum affligeret, ac contristaret, quantum posset, ac vellet, iuxta illud Luc. 22. *Hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum*, id est malignorum spirituum, qui cum hæcenus semper per vos me perdere conati sint, nunc tandem permittuntur, quod diu concupierunt, perficere per vos, qui eorum estis ministri, ut bene exposuit Iansen. cap. 137. Concord. & ante eum Euthym. suo cap. 78. in Lucam, & Lyran. Luc. 22.

Ex his ergo concluditur, Christum tantum eas passionum genera sustinuisse, quæ vi, & malitia humana effici potuerunt. Quia seclusa speciali virtute Dei, & immediata actione dæmonis, non superest alius passionis modus, quia (ut supponimus) sermo est de passionibus ab extrinseco illatis, non à naturalibus causis, nec casu, sed virtute, & industria alicuius liberi agentis.

Secundo dicendum est in hoc genere sustinuisse Christum omnes quodammodo passiones, quas aliquis homo industria hominum pati potest. Hanc conclusionem recte explicuit D. Tho. arti. 5. & recte docet intelligendam esse non de singulis speciebus passionum, quia hoc non fuerat possibile. tum quia quædam ex ijs passionibus alijs repugnant: tum etiam quia possunt infinitis modis excogitari. Intelligitur

Bellarmin.

Matth. 26.

Luc. 23.

Hilar. Ioan. 18.

Matth. 10.

Luc. 23.

Quas Christus passiones suscepit.

Isai. 53.

Hieronymus Roman. 8.

Demon per se non cruciavit Christum.

Greg.

Luc. 22.

Iansen. Euthym. Lyr.

gitur ergo de generibus passionum, quia scilicet Christus in omni bono humano passus est, in omni exteriori parte corporis, in omnibus sensibus, ab omnibus personis, à coniunctis, ab alienis, Iudæis, à gentibus, & sic de reliquis. Solum est aduertendum nomine passionis, hic non comprehendit solum passionem physicam, quæ corpus realiter attingit, & alterat, & dolorem efficit, sed in vniuersum omnem actum, quo priuatur homo aliquo bono suo, vel aliquod malum patitur, siue sit per realem passionem, siue per extrinsecam tantum denominationem, vt accidit in infamia, vel per immutationem intentionalem sensuum, vt in contumeliis, vel per solam priuationem, vt in amicorum desertione, & similibus. Et hoc modo est facilis, & perspicua conclusio quæ satis ex Euangelistis constat.

Est vero prudenti lectori considerandum in his Christi passionibus nihil esse leuiter fingendum, quod vel ab Euangelistis narratum non sit, vel ex ijs, quæ ipsi narrant, adiuncta Patrum expositione probabiliter colligi non possit. Possunt quidem fideles pie meditari acerbiter eorum passionum, quæ narrantur, earumque circumstantias ex ijs, quæ humano modo contingunt, & ex affectu, & dispositione talium personarum coniectare: non tamen licet noua passionum signimenta confingere, quia hoc neque temeritate carere potest, neque euidenti periculo falsitatis. Cur autem voluerit Christus tot passionum genera perferre, optima est ratio, quam hoc loco Caiet. adhibet, scilicet vt omnes illas deificaret, & hominibus expetendas redderet, & vt doceret hominem omnia humana commoda contemnere, & nihil eorum malorum timere, quæ ab hominibus inferri possunt, sicut ipse dixerat. Nolite timere eos (timore scilicet mundano) qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere. Mat. 10. Quod vno verbo dixit Damasc. 1.3. de fide cap. 20. Omnia hæc assumpsit, vt sanctitatem omnibus afferret, & hic accommodari possunt rationes omnes, quæ de supplicio crucis in ar. 4. D. Tho. explicata sunt.

SECTIO II.

Quam graues, & acerbis fuerint dolores passionum Christi.

Quoniam humana passio eo maxime videtur habere rationem penæ, quo dolorem vel tristitiam infert, ideo ad intelligendam penam, quam Christus pro nobis sustinuit, acerbiter dolorum eius oportet explicare. Possumus autem id præstare, vel absolute, vel comparisone facta cum alijs doloribus. Et quidem priori modo, cum nobis non constet, quis fuerit gradus illius doloris, solum dicere possumus dolores passionum Christi fuisse maximos, ac vehementes, vt constat ex ipsa narratione Euangelicæ historiarum, quam in sequentibus disputationibus ex parte explicabimus, & sanctorum testimonia proferemus. Nunc sufficiant testimonia Davidis, & Isaïæ, qui elegantissime acerbiter passionum Christi describunt ille Psal. 21. Circumdederunt me viruli multi, & auri pingues obsederunt me, aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens, & rugiens. Sicut aqua effusus sum, & dispersa sunt omnia ossa mea. Factum est cor meum tanquam cara liquefcent in medio ventris mei, & Psal. 68. Sustinui, qui simul contristaretur, & non fuit, & qui consolaretur, & non inueni, Isaïas cap. 53. Non est species eius, neque decor, & vidimus eum, & non eras a spectu, & desiderauimus eum despectum, & nouissimum virorum, virum dolorum, & scientem infirmitatem.

Vt ergo hæc grauitas dolorum Christi aliquo modo à nobis explicetur, oportet comparatione uti. Potest autem hæc comparatio fieri, vel in specie doloris, quæ ex obiecto, & causis eius sumenda est: vel in intensione, quæ comparatio locum habet etiam inter dolores specie distinctos: sicut calor, & frigus possunt in intensione conferri, quauis specie differant: vel potest etiam fieri comparatio in duratione doloris: vel

denique in extensione, quæ solum habere potest locum in dolore sensibili, quatenus eius causa per plures, vel pauciores partes corporis extendi potest. Rursus comparari potest dolor Christi, vel cum dolore, quæ patitur anima, aut Angelus: ab igne inferni, vel purgatorii, vel cum dolore, quem patientur damnati cum corporibus suis post resurrectionem: vel denique cum omnibus doloribus, quos homines in hac vita passi sunt, aut etiam pati possunt. Denique animaduertendum est, nomine doloris non solum intelligi sensibilem dolorem, qui ex reali læsione corporis nascitur, sed etiam interiorem tristitiam, quæ nascitur ex apprehensione cuiuscunque mali præsentis, & odio illius, quæ tristitia seu dolor interdum esse potest de malo culpæ propriæ, vel alienæ, aut de malo poenæ. Vt igitur de his omnibus non nihil dicamus, ab ijs quæ clariora sunt initium sumamus.

Primo itaque certum est, dolorem de peccatis omnibus fuisse in Christo vehementiorem, & intensiorem, quam fuerit, vel secundum ordinariam potentiam esse possit in alio homine. Hoc affirmat D. Th. ar. 6. ad 4. Vbi solum facit comparationem cum dolore cuiuscunque hominis contriti. Et hoc sensu est euidentius ob rationes, quas breuissime D. Tho. attigit. Quia ex parte materialis obiecti Christi doluit de omnibus peccatis hominum simul sumptis, ac perfectissime consideratis: ex parte obiecti formalis nullus ita cognouit, ac perpendit offensionem Dei, ingrati tudinem, & malitiam omnem, quæ est in peccato: ex parte cognitionis, nullus tam clare, ac tantæ animi attentione omnia, quæ ad detestandum peccatum mouere possunt, considerauit: ex parte principij nullus tanta charitate Deum dilexit, aut Deum colere ac diuinum ius illæsum seruare studuit. Denique nullus tantam gratiam habuit, tantumque auxilium ad detestandum peccata, ergo sine vilo dubio vehementius de illis doluit, quam quiuis alius. Quæ ratio procedit de dolore peccati, vt est ad satisfaciendum Deo, vel ex charitate Dei: eadem tamen fieri, potest de dolore peccatorum, vt sunt mala ipsorum hominum, eisque æternam damnationem pariunt. Nam etiam Christus intensius diligebat homines, & distinctius, ac clarius hæc eorum mala, & damna perpedebat, quam vlla creatura. Quin potius addo huiusmodi dolorem de peccatis hominum, fuisse in Christo vehementiorem, & intensiorem, quàm sint omnes alij dolores de quibuscunque rebus, vel obiectis, qui in hominibus, vel Angelis sunt, vel secundum ordinariam potentiam esse possunt. Quod ira declaro, quia omnes alij dolores, aut sunt prauis aut honestis, naturales aut supernaturales. De supernaturalibus iam dictum est, & eadem est ratio de quolibet dolore honesto, quia cum hic dolor de peccatis omnibus oriretur in Christo ex perfectissima charitate, & gratia, excessit in intensione omnem actum virtutis cuiuscunque creature, quia nulla creatura tam intense operata est in aliquo genere virtutis, sicut Christus Dominus, quia gratia in Christo excedit in intensione omnem virtutem creature: Christus autem dolebat de peccatis hominum secundum totam intensiorem gratiæ suæ, & charitatis. Et eadē ratio concludit, si comparatio fiat cum quouis dolore prauo, & turpi. Quia omnis dolor huiusmodi, elicitur per solas vires naturæ humanæ, vel Angelicæ: nulla autē est naturalis potentia, quæ in suo gradu possit tam intensum actum efficere, sicut potest gratia Christi in suo ordine: excessit ergo hic dolor Christi in intensione, omnes dolores hominum, vel demonum, cuiuscunque rationis sint.

Secundo, si loquamur de interiori tristitia, quæ provenire potest ex malo poenæ proprio, certum est naturalem tristitiam, quam Christus habuit de malis, quæ passus est, non fuisse tam vehementem ex parte obiecti, seu secundum speciem suam, sicut est tristitia, quæ damnati habent de suo statu, ac perditione. Hoc etiam docet D. Tho. artic. 6. ad 3. Et ratio est

D. Thom.

Dolor Christi de peccatis omnibus quantum.

Tristitia, quam Christus habuit de malis, quæ patiebatur, sine cuius tristitia damnatorum comparanda. D. Thom.